

Az introvertált egyház imádsága

Lekció: Ex 19,1-6; 1 Pét 2,9-15

Textus: 1 Tim 2,1-6

Ma imádság vasárnapja van. Egy 5. századig visszanyúló egyházi hagyomány szerint a húsvét utáni ötödik vasárnap a Rogate, azaz: az „imádkozzatok–vasárnap”. Ennek megfelelően a mai igénk is az imádságról szól, mégpedig annak egy sajátos formájáról: „tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért, a királyokért és minden feljebbvalóért...”

Nem sok olyan istentiszteleten veszek részt, ahol az imádság témája lenne minden ember, királyok és más feljebbvalók. S ennek bizonyára nem csupán a környezetünkben levő királyságok megszűnése az oka. Szoktunk mi imádkozni magyar hittestvéreinkért, erdélyi magyar népünkért, de itt nagyjából véget is ér az univerzalista imalistánk.

Amikor egyéni imádságainkat tesszük mérlegre, gyakran elhangzik az intés, hogy mennyire fontos ám, hogy az imádkozó ember túltekintsen önmagán, a saját szükségéin, esetleg a saját családi környezetén. Szükséges az egyéni imádságinkat másként skálázni, átdimenzionálni, mások sorsát is bevonni. De még nem hallottam, hogy ugyanez a reflexió elhangzott volna a közösségi imádságainkról. Pedig hát nem hasonló dologról van szó? Miben különbözik egymástól a saját világát imájában elszigetelő keresztyén ember a befele forduló, önmagába roskadó kollektív személyiségtől, az introvertált egyháztól, amely nem akar túllépni a szűk, a belterjes gondolkodásán?

Nemsokára a mennybemenetel ünnepére készülünk. Nos, Lukács evangélista pontosan ehhez a mozzanathoz, ahol Krisztus elfoglalja a mennyei trónust, odakapcsolja a missziói parancsot, amely nem más, mint az egyház küldetésnyilatkozata: tanúim lesztek Jeruzsálemben, Júdeában, Samáriában egészen a föld végső határáig. Ezeket a koordinátákat, koncentrikus köröket akár szimbolikusan is fölfoghatjuk. Miért kellene már mindjárt a második körben leállni?

A mai istentiszteleten az ige fényében azt vizsgáljuk meg, hogy melyek azok az okok, amelyek egy ilyen introvertált egyház képét táplálják bennünk és ehhez kapcsolódóan hogyan bontja le az ige ezeket a belső gátakat, amelyek megakadályoznak minket abban, hogy küldetésünket Krisztus megbízása szerint teljesítsük. Úgy vélem, hogy az introvertált egyháznak alapvetően négy olyan táplálék szerepel az étlapján, amely ezt a belterjes gondolkodást erősíti:

1. A párhuzamosan élt keresztyén világ

A Timóteus gyülekezetével, az efézusi gyülekezettel kapcsolatban, akikre nézve ez a levél elsősorban íródott (1 Tim 1,3), néhány írásmagyarázó azt sejtí, hogy a gyülekezet tagjai egyszerűen mellőzték az egyházon kívüli kontextust. Ennek az egyik oka a Krisztus közeli visszajövetelének várása lehetett, egy amolyan végidőkben élő keresztyén közösség tagjaiként határozták meg önmagukat. Nem voltak ezzel egyedül. Az egykori zsidóságon belül is voltak ilyen világtól elvonuló irányzatok, mint a qumráni közösség, amely ott az istenhátamögötti pusztaságban létrehozta a maga párhuzamos valóságát saját alkotmánnyal, saját szabályrendszerrel, amolyan autonómiában éltek. A közösségen kívüli világgal való kapcsolat minimális, de legalább nyugodtan recitálhatjuk az imáinkat, nem fognak zavarni.

Tényleg erre kaptunk elhívást? Egy párhuzamos világ, egy metaverzum építésére? Vajon Isten országa egy ilyen párhuzamos valóság akar lenni a maga belső sária-törvényeivel? Vagy éppen ellenkezőleg: só és kovász, amelynek célja, hogy beindítsa az isteni erjedés folyamatát a világban, amely pontosan erre vár: az igazi, autentikus élesztőre. Igen, kell egy hely, kell egy tér, ahol a keresztyén egyház időnként feltölti a készleteit, ahová időről időre visszavonul társadalmi detoxra, saját küldetésének megerősítésére. Ez a hely a vasárnapi gyülekezeti közösség. Ez a hely a puszta. Lehet negyven napi visszavonulás is. Neked is szükséged van erre. De nem ez az a hely, ahol a küldetésed lényegét megéled. Nem ez a te munkaterületed.

Hadd fogalmazzunk még radikálisabban. Az egyház nem azért van, hogy vasárnap legyen istentisztelet, hogy itt énekeljünk és imádkozzunk. Ennek

nincs semmi értelme akkor, ha az a fény, ami itt megvilágosítja arcodat nem fog majd átragadni azokra is, akik a sötétben várják, hogy valaki ne csak felmenjen a hegyre, hanem jöjjön is le onnan.

A Timóteushoz írt levélben hangsúlyos az a gondolat, hogy hogyan élük az életüket a keresztyén közösség tagjai. A „teljes istenfélelemmel és méltósággal” szavak gondolata visszhangzik Péter levelében is (1 Pét 2,12). S ez az, amit a Heidelbergi Káté is egy lényeges szempontnak tart a „miért kell jót cselekednünk?” kérdés tárgyalásakor. Nem a befelé forduló egyház a lényeg, nem az, hogy ezzel Isten irányába akarnánk valamit elérni, hanem sokkal inkább kifelé: hogy embertársainkat is megnyerjük a Krisztusnak. A keresztyén életvitel, a való világban megélt életed a misszió eszköze. Mi itt a Teológián az elsőre koncentrálnak. Kíváncsi vagyok milyen lenne, ha elindulna a *Cselekedetek homiletikája* nevű tantárgy...

Gondolj csak bele, hogyan változtatná meg az életedet, keresztyén hitedet, ha komolyan vennéd azt, hogy nem azért vagy keresztyén, nem az a te küldetésed, hogy vasárnap részt vegyél az istentiszteleten. Hanem azért vagy itt, hogy majd innen továbbmenve lény só, kovász és világosság azok között, akik erre várnak. Azért vagy itt, hogy megújult erővel indulhass a föld végső határáig.

2. A kiválasztottak közössége

Az elszigetelődés másik okát épp a kiválasztásteológia túlhangsúlyozásában látom. A legtöbb bibliai igazsághoz hasonlóan eredetileg ez is egy kontextuális gondolat volt. Hol hangzik el először Izrael felé? Ott, ahol az életet megnyomorító szolgálattól rongyossá vált ruhában, nincstelenül, gazdátlanul és hazátlanul ott áll egy nép a Sinai hegy lábánál. És ennek a nincstelen, kiszolgáltatott szolganépnek azt mondja az Isten: ti nekem papok birodalma és szent nép lesztek! Ott, abban a kontextusban ez volt az, amely szíven találta ezt a toprongyos társaságot. Végre valaki, akinek kellünk! Aki tiszta fehér papi gyolcsruhába öltöztet minket! Az e fölötti örömujjongás már teljesen elnyomja az isteni kinyilatkoztatás második részét: „mert enyém az egész föld”.

Kiválasztottak közössége, papi nemzet, papi királyság. Jó, nem? Mindig jó tudni, hogy speciálisak vagyunk. Pontosán ez a fajta hiúságunk az, amely oly sok jó bevételt hoz az internet világában. Azoktól, akiket az algoritmus különleges személyként azonosított, hogy valamilyen nagy nyereség részese legyen. De ezt erősítik olyan metaforák is, amelyek az idők során befészkeltek magukat az egyházi közgondolkodásba is. Például az, amely az egyházat úgy ábrázolja, mint Nőé bárkáját, amely ott leng egymagában, bezárt ajtókkal a népek nagy óceánján, s csak arra vár, hogy a galamb hozza a csőrében a mennyei hazából az olaját.

De tényleg erről szól a kiválasztás? Hogy Isten csak úgy létrehoz magának egy baráti kört, akik vasárnaponként jól megdicsérik őt, azt remélve, hogy így továbbra is klubtagok maradhatnak? Nos, sem az eredeti kontextus, sem a későbbi nem ezt mondja. A kiválasztott papi státusban ott van az, hogy mediátor vagy, mint ahogy egy pap is az volt. Nemcsak az Isten van meg te, hanem ott van ez az istenadta nép is. És a küldetésed pontosan abba az irányba szól. Ugyanezt erősíti fel Péter levele is: „Ti azonban választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet vagytok, Isten tulajdonbavett népe, *azért, hogy* hirdessétek annak nagy tetteit ...” Tényleg van egy speciális státuszod, ezt tudnod kell. Mert nem akárki tartozik ide, nem akárki van a belső körben. De ez nem minden. A keresztyén ember (és nemcsak lelkipásztor!) papi státusza, a fehér ruha nemcsak az istenközelség kiváltságát jelenti, hanem az emberközelség kötelezettségét is.

3. Nem ismerjük fel az Isten végső akaratát

A minden emberért, hatalmasságokért és felsőbbiségekért mondott imák elmaradásának lehet egy harmadik oka is. Mégpedig az, hogy nem értjük meg Isten végső célját, az ő nagy tervét. Te is azok közé tartozol, akik azt vallják, hogy az Isten végső célja az egyház üdvözítése? Hát, akkor hadd ábrándítson ki a mai ige: „Isten azt akarja, hogy *minden* ember üdvözljön és megérkezzen az igazság megismeréséhez.” Ezért mondja, hogy imádkozzatok „*minden* emberért”. Tudtad, hogy ez az Isten akarata? És azt tudtad-e, hogy ha nem ebbe az irányba gondolkodsz és cselekszel, akkor nem az Isten akarata szerint cselekszel? Minden ember! Nemcsak én, nemcsak

a családom, nemcsak a falum, nemcsak Erdély, nemcsak Kárpát-medence, nemcsak a magyar. Minden ember!

Testvéreim, csodálatos dolog, hogy tudjuk: van olyan imádság, amelyet biztosan imádkozhatunk, mert erről azt mondja az ige, hogy ez kedves Isten előtt és egybeesik az ő céljaival. Krisztus szolgálatában álló emberekként elképesztő erőt adhat nekünk az a tény is, hogy tudjuk: Isten akarata nem akadályozza annak, hogy bárki eljusson az ő megismerésére. Jó tudni ezt, főként azoknak, akik éppen arra készülnek, hogy ezt az igazságot hirdessék.

Az evangélium, az igazság terjedése az Isten akaratán nem múlik. Múlhat azon, hogy a megszólítottak nem hallják meg a hívó szót. Vagy múlhat azon, hogy a mediátorok nem végzik a dolgukat. De ezentúl ebben már az sem szolgál mentségedre, hogy nem voltál tisztában az Isten céljával.

4. Nem ismerjük Krisztus engesztelő áldozatának erejét

Végül egy negyedik akadályról is beszélnék, amely az imatémáinkat beszűkíti. A Timótheusnak írt levél ezt közvetett formában jeleníti meg: „mert csak egy Isten van és egy közbenjáró Isten és ember között, az ember Krisztus Jézus, aki önmagát *minden* emberért váltságul adta.”

Csak egy Isten van. Sömá Jiszráél, Adonáj elohéjnu Adonák echád! Halld Izrael, az Úr, a te Istened egy Úr – hangzik az izraeli Sömá. Eshádu an lá iláhá illá-lláhu, we eshádu anna Muhámmadán rászulu-llá. Vallom, hogy nincs más isten, csak *az* Isten, és vallom, hogy Muhammad az Isten küldöttje – mondja a moszlim Sáháhá. Az egy Isten felismerése olyan igazság, amely egy közösségnek befelé hatalmas kohéziós erőt biztosít. Egy közösségnek szüksége van arra, hogy tudja: van egy végső igazság, amelyben egyetértenek, és ez a közös egyetértés a közös cél alapja. A keresztyén igazság azonban túllép ezen a felismerésen, és nemcsak a végső célt, hanem az odavezető utat is konkrétan meghatározza. Az egyetlen út a Krisztus Jézus engesztelő áldozatán keresztül vezet, amely nemcsak az egyházért, hanem az egész világért történt.

Amikor az igével készültem, szívem mélyéig hatolt az a felismerés, hogy a Krisztus áldozatának említése itt a bibliai imádságszemléletnek egyik alapjellegzetességét mondja el. Ha ugyanis az imádságot a maga fejlődéstörténeti összefüggésében nézzük, azt látjuk, hogy az ima mindig az áldozat kísérőeleme volt. Valamelyik hívő áldozatot mutat be az Úrnak és ennek összefüggésében „hívja segítségül az Urat”, azaz megszólítja őt, imádkozik hozzá. Az ima tehát csak kísérőelem, mindig az áldozatot kíséri. A zsidóságban ez csak ott változott meg, amikor megszűnt a templom, az áldozás helye. Attól kezdve az imádság egyszerre az áldozat helyettesítője is lett, ugyanakkor nem sikerült teljesen felszámolni a hiányérzetet.

De ebben az igében Pál apostol mégis visszakapcsol ehhez az ősi bibliai gondolathoz és azt mondja: a másokért mondott imádság teljes összhangban van azzal a ténnyel, hogy Krisztus áldozata is mindenkiért történt. Vagy mondjuk így: a mi imádságunk is egy áldozat kísérő eleme, mégpedig a Krisztus áldozatáé. Az Istenhez való közeledésben az áldozat volt a prioritás, mégpedig a helyettes áldozat. Az imádkozó ember valamilyen formában önmagát adta át, majd ezt szavakba is öntötte. És akkor itt azt mondja, hogy a keresztyén közösség számára ugyanez érvényes: Krisztus hozza a helyettes áldozatot én pedig *kísérem* ezt az imádságomban. Képzeld el azt, hogy amikor imában odaállsz Isten elé, akkor nem hiányzik valami, nem felemás az istentisztelet, hanem imádat megelőzi a Krisztus áldozata. És a kettőnek egymásra kell hangolódnia. Bizton imádkozhatom azért, amiért tudom, hogy a krisztusi áldozat érvényes. Mert annak van prioritása.

A Timóteusnak írt levél értelmében Krisztus nem egyszerűen az övéiért, az őt szeretőkért halt meg, hanem, Ézs 53 nyomán: a bűnösökért. Akik szintén az övéi: „mert enyém az egész föld” – hangzott a Sinai hegy lábánál.

Testvéreim, a nemzeti istenek ideje lejárt. Az egyházi istenek ideje is. Az önmagát váltságul odaadó Jézus feloldott minden határátlépési tilalmat. És nemcsak lehetőséget adott, hogy átlépjük a határt Judeából Samáriába, és Samáriából Rómába, hanem elhívásával kötelez is erre. Írjuk újra az imalistánkat! Hangoljuk hát újra a hangszereinket!